

Nr 938

Av herr Börjesson i Glömminge m. fl., *angående rätten till kronoparken Böda.*

(Lika lydande med motion nr 853 i Första kammaren)

Under punkten H 15 i statsverkspropositionen, bil. II: jordbruksdepartementet, framläggs förslag om att den utsyningsförmån på kronoparken Böda som hittills tillkommit vissa innehavare av fastigheter på norra Öland skall upphöra från den 1 januari 1970.

Av statsverkspropositionen och en tidigare utredning av kammarkollegium framgår att innehavarna av jordbruksfastigheter inom 10 socknar på norra Öland sedan 1600-talet medgetts utsyning av ved och virke till husbehov på kronoparken Böda. Förmånen förklaras av att dessa trakter alltid har varit mycket skogfattiga.

Om den rättsliga grunden för denna förmån är meningarna delade. Enligt kammarkollegiets uppfattning, som delas av departementschefen, anses den gjorda utredningen tala för att kronoparken tillhör staten och att utsyningsförmånen aldrig har haft servitutskaraktär eller jämförbar rättslig grund utan fått åtnjutas enbart av Kungl. Maj:ts »gunst och nåd».

Befolkningen på Öland hävdar däremot med bestämdhet att Böda Skog är deras tillhörighet och att kronans rätt till området inte är styrkt.

Vid den reglering av kronoskogarna i landet som företogs enligt beslut av statsmakterna 1823 ändrades rättsläget för Böda kronopark sakligt sett mycket litet. Utsyningsförmånen belades emellertid vid denna tid med avgift och regleras genom särskilt brev 23/4 1836. Kungl. Maj:t har därefter med hänvisning till detta brev för bestämda tider meddelat bestämmelser och priser för utlämning av ved och virke från kronoparken. Ersättningen för det utsynade virket har bestämts genom att man utgått från de priser som gällt under närmast föregående höst, varefter dessa reducerats med 33 procent.

Utsyningsförmånen har under vissa perioder inte utnyttjats, men sedan 1940 — då förmånen bekräftades genom särskilt riksdagsbeslut — har utsyning skett regelbundet. Under åren 1947—1966 utlämnades i medeltal ca 1 500 m³sk i form av skog på rot, brännved och virke. Den årliga tillväxten i kronoparken beräknas till 17 000 m³sk. Utsyningsförmånernas värde under 10-årsperioden 1957—1966 har av domänstyrelsen beräknats till i medeltal 12 754 kr. per år.

Som skäl för att nu avveckla förmånen anför departementschefen bl. a. att förutsättningarna för en skogfattig bygd att tillgodose behovet av husbehovsbränsle i hög grad förändrats sedan förmånen tillkom och att det klarlagts att förmånen i princip bör kunna återkallas ensidigt av statsmakterna. Från domänstyrelsen har framhållits att administrativa olägenheter är förenade med de nuvarande förhållandena. Enligt domänstyrelsen bör de utsyningsberättigade erbjudas ett till 220 000 kronor avrundat belopp som gottgörelse då förmånen upphör.

Länsstyrelsen i Kalmar län liksom kommunerna i orten anser däremot inte tillräcklig anledning föreligga för att förmånen skall avvecklas. Förmånen anses av dessa bl. a. ha betydelse för det äldre byggnadsbeståndets underhåll i de berörda socknarna. Länsstyrelsen har vidare ansett att värdet av utsyningsförmånen av domänstyrelsen beräknats orimligt lågt.

Enligt vår mening måste länsstyrelsens och de berörda kommunernas uppfattning på denna punkt vara den riktiga. Förmånen torde också ha ett inte ringa värde för näringslivet i bygden. Då emellertid enligt vår uppfattning inte heller kronans rätt till själva kronoparken är klarlagd, bör frågan om rätten till kronoparken och utsyningsförmånens rättsliga karaktär hänskjutas till domstol för avgörande. Till dess så skett bör utsyningsförmånen bestå i nuvarande form.

Med hänvisning till vad som anförts i motionen hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna, att frågan om rätten till kronoparken Böda och den nuvarande utsyningsförmånens rättsliga karaktär hänskjuts till avgörande i domstol och att utsyningsförmånen tills så skett bör bestå i nuvarande form.

Stockholm den 28 januari 1969

Fritz Börjesson (cp)

i Glömminge

Nils Franzén (cp)

i Träkumla

Torsten Gustafsson (cp)

i Stenkyrka

Eric Krönmark (m)